

• **MAKALE**

Türkiye'nin Balkanlar'daki Eğitim Faaliyetleri: Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Eğitim

Elif Nida Hoştaş

BALKAN

DÜŞÜNCE OKULU

HAZİRAN 2025

**TÜRKİYE'NİN BALKANLAR'DAKİ
EĞİTİM FAALİYETLERİ:
KÜLTÜREL DİPLOMASİ ARACI
OLARAK EĞİTİM**

ELİF NİDA HOŞTAŞ

COPYRIGHT © 2025

Bu yayının tüm hakları **Balkan Düşünce Okulu**'na aittir. **BDO**'nun izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve Balkan Düşünce Okulu'nun yayın politikasını yansıtmayabilir.

Editörya: Savaş Hoştaş, Mustafa Sefa Çakır

Mizanpaj: Balkan Düşünce Okulu

BALKAN DÜŞÜNCE OKULU

Hacıbayram Mah. Yayık Sk. No: 31 Altındağ - Ankara - TÜRKİYE

Tel: +90 531 203 01 63

www.balkandusunceokulu.com | balkandusunceokulu@gmail.com

@balkandusunceokulu | @BalkanDusunce

ÖZET

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetleri, kültürel diplomasının önemli bir unsuru olarak değerlendirilmekte ve bölgedeki tarihsel, kültürel ve siyasi bağları güçlendirme amacı taşımaktadır. Türkiye, eğitim yoluyla Balkan ülkeleriyle ilişkilerini geliştirmekte, bölgesel iş birliklerini teşvik etmekte ve uluslararası alanda yumuşak gücünü artırmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'nin bölgedeki eğitim politikalarının kültürel diplomasi aracı olarak nasıl kullanıldığı analiz edilerek, bu faaliyetlerin uluslararası ilişkiler üzerindeki etkileri ele alınmıştır.

Araştırma, nitel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiş, literatür taraması ve mevcut verilerin analizi yoluyla Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetlerinin bölgesel iş birliklerine katkısı değerlendirilmiştir. Türkiye'nin bu alandaki en önemli aktörleri arasında Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) gibi kurumlar yer almaktadır. Bu kuruluşlar, Balkan ülkelerinde çeşitli eğitim projeleri yürütmekte, kültürel değişim programları düzenlemekte ve akademik destek sağlamaktadır. Özellikle YTB'nin Türkiye Bursları programı, bölge ülkelerinden öğrencilerin Türkiye'de eğitim almasına olanak tanıyarak hem bireysel hem de kurumsal düzeyde uzun vadeli bağlar oluşturmayı hedeflemektedir.

Elde edilen bulgular, Türkiye'nin eğitim diplomasisini etkin bir yumuşak güç unsuru olarak kullandığını ve Balkan ülkeleriyle diplomatik ilişkilerini güçlendirdiğini göstermektedir. Eğitim faaliyetlerinin sadece akademik kazanımlarla sınırlı kalmadığı, aynı zamanda kültürel mirasın korunmasına, ortak tarih bilincinin geliştirilmesine ve uzun vadeli iş birliklerinin oluşturulmasına katkı sağladığı belirlenmiştir. Türkiye'nin bölgedeki eğitim politikaları, aynı zamanda bölge halklarıyla Türkiye arasındaki sosyal, ekonomik ve kültürel bağları güçlendirmekte, böylece Türkiye'nin uluslararası alandaki etkinliğini artırmaktadır.

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için kapsamlı ve uzun vadeli stratejilerin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, bölgedeki eğitim projelerinin kalitesinin artırılması, yerel halkın bu süreçlere daha aktif katılımının sağlanması ve mezunların ülkelerindeki etkilerinin takip edilerek Türkiye ile ilişkilerinin sürdürülmesi büyük önem taşımaktadır. Eğitim diplomasisinin etkin bir şekilde devam ettirilmesi, Türkiye'nin Balkanlar'daki kültürel ve diplomatik etkisini güçlendirecek ve bölgedeki barış ve istikrara katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Diplomasisi, Kültürel Diplomasi, Yumuşak Güç

ABSTRACT

Türkiye's educational activities in the Balkans are considered a significant component of cultural diplomacy, aiming to strengthen historical, cultural, and political ties in the region. Through education, Türkiye seeks to enhance its relations with Balkan countries, promote regional cooperation, and increase its soft power in the international arena. This study analyzes how Türkiye's educational policies in the region function as a tool of cultural diplomacy and examines their impact on international relations.

The research was conducted using a qualitative methodology, incorporating a literature review and an analysis of existing data to evaluate the contributions of Türkiye's educational initiatives to regional cooperation. Key institutions playing a role in these efforts include the Maarif Foundation, the Yunus Emre Institute, the Turkish Cooperation and Coordination Agency (TİKA), and the Presidency for Turks Abroad and Related Communities (YTB). These organizations implement various educational projects in Balkan countries, organize cultural exchange programs, and provide academic support. Notably, the YTB's "Türkiye Scholarships" program enables students from the region to pursue higher education in Türkiye, fostering long-term relationships both at an individual and institutional level.

The findings indicate that Türkiye effectively employs educational diplomacy as an instrument of soft power, thereby strengthening its diplomatic relations with Balkan nations. Educational activities extend beyond mere academic achievements; they also contribute to the preservation of cultural heritage, the development of a shared historical consciousness, and the establishment of long-term collaborations. Additionally, Türkiye's educational policies in the region reinforce social, economic, and cultural ties with local communities, thereby enhancing Türkiye's international influence.

In conclusion, ensuring the sustainability of Türkiye's educational activities in the Balkans necessitates the development of comprehensive and long-term strategies. In this regard, improving the quality of educational projects, increasing local community participation, and monitoring the influence of alumni in their home countries while maintaining their ties with Türkiye are of critical importance. The continued implementation of effective educational diplomacy will not only strengthen Türkiye's cultural and diplomatic influence in the Balkans but also contribute to regional peace and stability.

Keywords: Educational Diplomacy, Cultural Diplomacy, Soft Power

GİRİŞ

Kültürel diplomasi, devletlerin dış politika stratejilerinde kullandıkları yumuşak güç unsurlarından biri olarak, halklar ve kültürler arasındaki ilişkileri güçlendirmeyi amaçlayan önemli bir araçtır. (Yıldırım, 2015, s. 3). Kültürel diplomasi, genellikle geleneksel diplomasi araçlarının ötesinde, kültürel değerlerin, sanatsal ifade biçimlerinin, dilin ve eğitim sistemlerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilen bir süreçtir. Bu süreçte, devletler karşılıklı anlayışı artırmayı, kültürel farklılıkları anlamayı ve kültürel etkileşimle toplumsal bağları güçlendirmeyi hedefler (L'Etang 2009, s. 610). Kültürel diplomasi, özellikle uluslararası ilişkilerde yumuşak güç unsuru olarak, güç kullanımı ve sert diplomasiye alternatif olarak daha uzun vadeli ve sürdürülebilir işbirlikleri kurma amacını taşır. Bu strateji, ülkelerin uluslararası alanda saygınlık kazanmasına ve kalıcı etkileşimler oluşturmaya olanak tanır (Nye, 2004).

Eğitim faaliyetleri, kültürel diplomasinin en önemli ve etkili araçlarından biridir. Eğitim yoluyla, ülkeler sadece akademik alanda işbirlikleri kurmakla kalmaz, aynı zamanda kültürel etkileşimlerini artırarak daha güçlü ve uzun süreli diplomatik ilişkiler geliştirirler. Eğitim, bireyler arasında güçlü bağlar oluşturmak, kültürel anlayışı geliştirmek ve farklı milletler arasındaki güveni pekiştirmek için en etkili yollardan biridir. Özellikle öğrenci değişim programları, burslar, üniversiteler arası işbirlikleri ve kültürel eğitim projeleri, bu etkileşimleri sağlayarak diplomatik ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlar. Eğitim faaliyetleri, devletlerin uluslararası düzeydeki stratejilerini destekleyen bir araç olarak, kültürel etkileşimin en güçlü ve kalıcı biçimlerinden biri haline gelmiştir (Vaxevanidou, 2018).

Türkiye'nin Balkanlar ile tarihsel ve kültürel bağları, Türkiye'nin bölgedeki eğitim faaliyetlerinin temelini oluşturan önemli bir unsurdur. Osmanlı İmparatorluğu'nun 600 yıl boyunca Balkanlar'daki geniş hakimiyeti, kültürel, sosyal ve ekonomik açıdan kalıcı izler bırakmıştır. Bu miras, yalnızca tarihi bir bağdan ibaret olmayıp, günümüz Türkiye'si ile Balkan ülkeleri arasında güçlü bir kültürel bağ oluşturmuştur (İnalçık, 2005, s. 20). Ayrıca, Türkiye'nin bölgedeki Türk nüfusu ve farklı etnik kökenlere sahip insanlarla olan ilişkileri, eğitim yoluyla sürdürülen kültürel etkileşimin önemli bir parçasıdır. Türkiye, Balkanlar'daki ülkelerle tarihsel ve kültürel bağlarını eğitim faaliyetleri aracılığıyla daha da güçlendirerek, bölgedeki siyasi ve diplomatik ilişkilerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Sancak, 2022, s. 59-60).

Günümüzde Türkiye, bu köklü bağları eğitim alanında kullanarak kültürel diplomasi stratejileri geliştirmekte ve Balkanlar'daki ülkelerle olan ilişkilerini güçlendirmektedir. Özellikle Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) gibi kurumlar, Türkiye'nin eğitim alanındaki stratejik faaliyetlerinin temelini oluşturur. Bu kurumsal yapılar, eğitim aracılığıyla bölgedeki halklarla doğrudan etkileşimde bulunarak, karşılıklı anlayış ve güven oluşturmakta önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'nin eğitim politikaları, aynı zamanda bölgesel ve küresel düzeydeki diplomatik ilişkileri güçlendirmeyi amaçlayan uzun vadeli bir stratejinin parçasıdır. Türkiye'nin kültürel diplomasi aracılığıyla Balkanlar'daki ülkelerle geliştirdiği bu ilişkiler, sadece eğitim temelli bir etkileşim değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve geleceğe taşınması adına da kritik bir öneme sahiptir (Ekşi, 2015, s. 715-730).

1. Türkiye'nin Balkanlar'daki Eğitim Politikalarının Tarihsel Arka Planı

Türkiye ile Balkanlar arasındaki eğitim bağları, köklü ve derin bir geçmişe sahip olup, tarihi Osmanlı İmparatorluğu'nun geniş sınırlarına dayanmaktadır. Osmanlı döneminde, bölgenin çoğu zaman eğitim altyapısı imparatorluğun sosyal, kültürel ve dini yapısıyla şekillenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu, bölgedeki farklı etnik, dini ve kültürel gruplara eğitim hizmetleri sunarak, sosyal yapıyı eğitimle harmanlamıştır. Medreseler, okul ve cami yapıları, yalnızca dini eğitim veren kurumlar değil, aynı zamanda sosyo-ekonomik yaşamın merkezi olan eğitim kurumları olarak işlev görmüştür (Ahmetaj, 2015, s. 267-269). Osmanlı'nın Balkanlar'daki etkisi, dil, kültür, sanat ve eğitimdeki izleriyle uzun yıllar süregelmiş, kültürel miras olarak bugün bile hissedilmektedir. Bu dönemde, Türkçe, Osmanlı kültürü ve İslam medeniyetinin etkisi, yerel halklarla etkileşimde eğitim yoluyla güçlü bir bağ kurmuştur. Bölgenin birçok yerinde, Osmanlı dönemine ait okullar ve medreseler hem yerel halkın hem de Osmanlı yönetimindeki diğer toplulukların eğitim ihtiyaçlarını karşılamıştır. Bu sayede, Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki egemenliği sadece siyasi değil, aynı zamanda kültürel ve eğitimsel bir boyut kazanmıştır (Karaman, 2018, s. 36).

Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü ve Balkanlar'daki bağımsızlık hareketlerinin artışıyla birlikte, bölgedeki eğitim yapıları büyük bir dönüşüm sürecine girmiştir. 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, Balkan ülkelerinin bağımsızlıklarını kazanmasının ardından, her bir ülke kendi ulusal kimliğini inşa etmeye başlamış, bu süreçte eğitim sistemlerini de ulusal kimliklerine uygun bir şekilde yeniden şekillendirmiştir. Osmanlı mirası yavaş yavaş silinmeye başlamış ve bölgedeki eğitim kurumları, milliyetçilik ve ulusal kimlik arayışlarının bir parçası olarak yeniden yapılandırılmıştır. Türkiye ile Balkan ülkeleri arasındaki eğitim bağları bu dönemde zayıflamış olsa da Osmanlı'dan miras kalan dil, kültür ve eğitim ilişkileri zamanla yeniden şekillenmiş ve güçlenmiştir (Yetim, 2011, s. 289).

1990'lar, Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikalarında büyük bir dönüşümün başladığı bir dönemi işaret etmektedir. Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve Yugoslavya'nın dağılmasının ardından, bölgedeki yeni bağımsız devletlerle olan ilişkiler yeniden şekillenmiş, Türkiye'nin dış politikası, Balkanlar'a yönelik stratejik bir yaklaşımı da içermeye başlamıştır. Bu dönemde, Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikaları sadece akademik işbirlikleri ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda Türkiye'nin bölgedeki nüfuzunu artırmaya yönelik kültürel diplomasi faaliyetlerine de dönüşmüştür. Türkiye'nin bölgedeki Türk kökenli ve Müslüman nüfusla ilişkilerinin güçlendirilmesi, özellikle eğitim alanındaki işbirliklerini arttırmış ve bu işbirliklerinin bölgesel güvenliği desteklemek amacıyla önemli bir strateji haline gelmesine yol açmıştır. Ayrıca, Türkiye'nin bölgedeki nüfuzunu artırmaya yönelik, bu dönemde özellikle öğrenci değişim programları, burslar ve kültürel projeler gibi eğitim temelli diplomasi araçları ön plana çıkmıştır. Türkiye, bu stratejiyi, Balkanlar'daki ülkelerin istikrarsızlıkla mücadele ettiği bir dönemde, bölgesel barışın ve güvenliğin sağlanması amacıyla kullanmıştır (Ekinci, 2023).

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikalarının temel motivasyonları hem tarihi hem de stratejik açılardan oldukça çeşitlenmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan kültürel bağlar, Türkiye'nin bu bölgedeki eğitim faaliyetlerinin temelini oluştururken, bölgedeki Türk kökenli halkların eğitimi, Türkiye'nin politikalarındaki önemli bir yer tutmaktadır (Aygün, 2024, s. 368). Ancak Türkiye'nin Balkanlar ile olan ilişkileri sadece geçmişin mirasını yaşatmakla sınırlı kalmamaktadır. Türkiye, aynı zamanda bölgedeki istikrarı sağlamak, Balkan ülkelerinin kalkınmasına katkı sağlamak ve Avrupa entegrasyonu süreçlerine destek olmak amacıyla eğitim alanındaki işbirliklerini geliştirmiştir. Türkiye'nin Balkanlar ile kurduğu bu işbirliklerinin, eğitimde sürdürülebilir kalkınma, kültürel çeşitlilik ve uzun vadeli barışa katkı sağlamak gibi hedefleri de vardır (Ağca, 2010, s. 62). Eğitim, Türkiye'nin bölgedeki stratejik hedeflerine ulaşmasında yalnızca bir araç değil, aynı zamanda bir kültürel güç göstergisi olmuştur. Türkiye, bu süreçte Balkan ülkelerine yönelik burs programları, öğrenci değişim projeleri ve akademik işbirlikleri gibi araçlarla, kültürel diplomasi stratejisini eğitim alanında da etkin bir şekilde kullanmaktadır (Canavar, 2020, s. 18-19).

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikaları, sadece bölgesel ilişkilerle sınırlı kalmamaktadır. Küresel düzeyde, Türkiye'nin yumuşak güç politikalarını destekleyen bir strateji olarak eğitim, Türkiye'nin uluslararası arenada kendini tanıtmayı ve küresel işbirlikleri kurması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikaları, Türkiye'nin küresel stratejilerinin bir parçası olarak hem bölgesel işbirliklerini hem de dünya çapında kültürel ilişkileri pekiştirmek amacıyla kullanılmıştır. Özellikle Türkiye Bursları ve Yunus Emre Enstitüsü'nün eğitim alanındaki faaliyetleri, sadece eğitimsel bağları güçlendirmekle kalmamış, aynı zamanda Türkiye'nin kültürel etkisini artırarak, küresel bir yumuşak güç olarak konumlanmasına katkı sağlamıştır (Durusoy, 2018, s. 83).

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikalarının tarihsel arka planı, Osmanlı dönemine dayanan derin bir kültürel ve eğitimsel bağa sahiptir. 20. yüzyılın sonlarından itibaren, Türkiye'nin eğitim politikaları, bölgesel güvenlik, kültürel diplomasi ve küresel işbirlikleri stratejileriyle birleşerek, eğitim yoluyla güçlü bir yumuşak güç oluşturulmasına olanak sağlamıştır. Bu dönüşüm hem bölgesel barışı pekiştirmek hem de Türkiye'nin küresel arenada etkisini artırmak adına önemli bir adım olmuştur (Ekşi, 2018, s. 333).

2. TÜRKİYE'NİN BALKANLAR'DAKİ EĞİTİM KURUMLARI VE FAALİYETLERİ

Osmanlı Türkiye, Balkanlar'daki eğitim faaliyetlerini bölgedeki kültürel, ekonomik ve diplomatik ilişkileri derinleştiren stratejik bir araç olarak kullanmaktadır. Eğitim, sadece bilginin aktarılmasından ibaret olmayıp, aynı zamanda kültürlerin, değerlerin ve tarihsel bağların da paylaşıldığı bir alan olarak, bölgesel işbirlikleri ve karşılıklı anlayışın geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Türkiye, eğitim politikalarını sadece akademik başarıları artırmayı değil, aynı zamanda Türk dilinin, kültürünün ve toplumunun tanıtılmasına yönelik bir fırsat olarak görmektedir. Bu bağlamda, Türkiye'nin eğitim kurumları ve faaliyetleri hem ulusal düzeyde hem de bölgesel ölçekte önemli etkiler yaratmaktadır.

2.1. Maarif Vakfı: Okulların Açılması, Eğitim Programları ve Etkileri

Türkiye Maarif Vakfı, 2016 yılında kurularak, Türkiye'nin dış eğitim politikasını somutlaştıran ve yurt dışındaki eğitim yatırımlarını koordine eden en önemli kurumlardan biri olmuştur. Vakıf, özellikle Balkanlar'da, Kosova, Kuzey Makedonya, Karadağ, Bosna-Hersek, Arnavutluk gibi ülkelerde 50'den fazla okul açmış ve bu okullarda on binlerce öğrenciye eğitim imkânı sunmuştur. Maarif Vakfı, bu okullarda sadece Türkçe öğretmekle kalmayıp, öğrencilerine Türk kültürünü tanıtan etkinlikler de düzenlemektedir. 2020 itibarıyla vakıf, sadece Balkanlar'da değil, tüm dünyada toplamda 200'den fazla okul açmış ve 100.000'in üzerinde öğrenciye eğitim olanağı sunmuştur (Maarif Vakfı, 2025, s. 1-40). Vakfın eğitim programları, Türkiye'nin eğitim sistemine benzer biçimde, kaliteli ve çağdaş eğitim anlayışını benimsemektedir. Öğrencilere yalnızca akademik bilgi değil, sosyal sorumluluk, liderlik ve girişimcilik becerileri de kazandırılmaktadır. Öğretim dili Türkçe olmasına rağmen, öğrenciler ayrıca İngilizce, Arapça ve yerel dillerde de eğitim alabilmektedirler. Bu çokdilli eğitim yaklaşımı, öğrencilere küresel bir perspektif kazandırırken, Türk kültürünün tanıtılmasına olanak sağlamaktadır. Maarif Vakfı okullarında uygulanan müfredat, Türkçe dilinin ve kültürünün yanı sıra, Türkiye'nin tarihini, sanatını ve bilimsel başarılarını da içermektedir (Kaplan, Çimen, Balcı, 2022, s. 125).

2.2. Yunus Emre Enstitüsü: Türkçe Dil Kursları ve Kültürel Etkinlikler

Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye'nin kültürel diplomasi faaliyetlerinin bir başka önemli aracı olarak, Balkanlar'da geniş bir etki alanı yaratmıştır. 2023 itibarıyla, Yunus Emre Enstitüsü Balkanlar'da toplamda 12 ülkede ve 20 farklı noktada kültürel faaliyetler düzenlemektedir. Enstitü, Türkçe dil kursları sunmakta, Türk kültürünü tanıtmak için çeşitli etkinlikler ve festivaller düzenlemektedir. 2022 yılında enstitü, sadece dil kursları aracılığıyla 7.500'den fazla öğrenciye Türkçe öğretmiştir. Türkçe'nin, sadece bir dil olarak değil, Türk kültürünü tanıtan bir anahtar olarak da kullanılması hedeflenmiştir (Ünalmiş, 2019, s. 137-159). Bunun yanı sıra, Türk sineması, edebiyatı, müziği, resim ve el sanatları gibi alanlarda düzenlenen kültürel etkinlikler, Balkan halklarının Türk kültürüne olan ilgisini artırmış ve kültürel köprülerin kurulmasına olanak sağlamıştır. Yunus Emre Enstitüsü ayrıca, Balkanlar'daki üniversitelerde Türkçe öğretmenliği programları açarak, bölgedeki akademik kadronun güçlenmesini sağlamaktadır. Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlar'daki üniversitelerle işbirlikleri yaparak, Türk dilinin akademik bir ders olarak öğretilmesine de katkı sunmaktadır. Bu tür kültürel işbirlikleri, Türkiye ile Balkan ülkeleri arasında akademik ve kültürel ilişkilerin güçlenmesine zemin hazırlamaktadır (Yağmurlu, 2019, s. 14-20).

2.3. TİKA (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı): Eğitim Altyapısına Katkıları

TİKA, 1992 yılında kurularak, Türkiye'nin dış ülkelerdeki ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmaya yönelik projeler geliştirmesi için bir platform oluşturmuştur. Eğitim alanında TİKA, Balkanlar'daki eğitim altyapısına büyük katkılar sağlamaktadır. Kosova, Karadağ, Arnavutluk ve Makedonya gibi ülkelerdeki okullara modern eğitim araçları ve altyapı desteği sunarak, bölgedeki eğitim seviyesinin yükselmesine yardımcı olmuştur. TİKA'nın bu bölgedeki eğitim projelerinin kapsamı oldukça geniştir; 2020 yılı itibarıyla, 400'ün üzerinde okulda eğitim altyapısının iyileştirilmesi sağlanmış, okullara bilgisayar laboratuvarları, modern kütüphaneler, eğitim materyalleri ve öğretim araçları temin edilmiştir. TİKA, aynı zamanda Balkanlar'daki öğretmenler için düzenlediği mesleki gelişim programlarıyla eğitimdeki kaliteyi artırmayı hedeflemiştir. Bu programlar, öğretmenlerin eğitimdeki yenilikçi yöntemlere adapte olmalarını sağlayarak, bölgedeki öğretim kalitesini yükseltmeye katkı sunmaktadır. TİKA'nın sunduğu bu tür eğitim altyapısı desteği, Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim stratejilerinin etkili bir şekilde hayata geçirilmesini sağlamaktadır (TİKA, 2025).

2.4. Türkiye Bursları ve Öğrenci Değişim Programları

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikaları, eğitim faaliyetlerinin kültürel diplomasi çerçevesinde nasıl şekillendirileceğine dair güçlü bir strateji üzerine kuruludur. Türkiye, bölgedeki ülkelerle kültürel bağlarını daha da güçlendirebilmek adına, eğitim alanında pek çok girişimde bulunmuştur. Bunun en bariz örneklerinden biri, Türkiye Bursları programıdır. Türkiye, Balkanlar'daki öğrencilere sunduğu burslar ile sadece yükseköğretim fırsatları yaratmakla kalmaz, aynı zamanda Türkiye'nin eğitim sistemini ve kültürünü de tanıtmaya fırsatı sağlamaktadır. Bu burslar aracılığıyla, öğrenciler yalnızca eğitim almakla kalmayıp, Türkiye'ye olan ilgilerini artırmakta ve kültürel bağlarını güçlendirmektedir.

2024 yılı itibarıyla Türkiye Bursları programına başvuran öğrenci sayısı, 5.000'in üzerine çıkmış ve Balkanlar'dan çok sayıda öğrenciye burs verilmiştir. Bu burslar, yalnızca eğitim masraflarını karşılamakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin Türkiye ile olan kültürel bağlarını güçlendirir. Türkiye'deki üniversitelerde eğitim alan Balkanlı öğrenciler, Türkiye'nin kültürünü daha yakından tanıma fırsatı bulmakta ve burada edindikleri deneyimleri kendi ülkelerine taşımaktadırlar. Ayrıca, Türkiye Bursları programı, öğrenci değişim programlarıyla da desteklenmekte, her yıl yüzlerce öğrenci, farklı üniversitelerdeki derslere katılarak kültürlerarası etkileşimleri güçlendirmektedir. Türkiye'nin Balkanlar'daki kültürel etkisini artıran bu burs ve değişim programları, Türkiye'nin eğitim politikasının uluslararası alandaki en önemli unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır (Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, 2025).

2.5. Türkiye Kökenli Özel Eğitim Kurumları ve Üniversiteler

Balkanlar'daki Türkiye menşeli üniversiteler ve özel okullar, Türkiye'nin eğitim sistemini ve kültürünü bölgedeki geniş öğrenci kitlesine tanıtan önemli kurumlar olarak dikkat çekmektedir. Bu okullar ve üniversiteler hem akademik başarılarıyla hem de sosyal sorumluluk projeleri ve kültürel faaliyetleriyle bölgedeki eğitim sistemini geliştirmekte büyük rol oynamaktadır (TRT, 2022). 2023 itibarıyla, Türkiye kökenli üniversitelerde eğitim gören öğrenci sayısı 10.000'i aşmış olup, bu üniversitelerin büyük bir kısmı Kosova, Bosna-Hersek ve Kuzey Makedonya gibi ülkelerde bulunmaktadır. Saraybosna Üniversitesi (IUS, 2025) ve Priştine Üniversitesi (University of Pristina, 2025) gibi Türkiye kökenli üniversiteler, sadece bölgesel değil, uluslararası alanda da eğitimde yüksek standartları ile tanınmaktadır. Bu üniversiteler, Türk akademik müfredatını uygulayarak, öğrencilerin dünya çapında rekabet edebilmelerini sağlamaktadır (Emin, 2018, s. 1- 27). Özellikle, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ), Boğaziçi Üniversitesi ve Hacettepe Üniversitesi gibi prestijli Türk üniversiteleri, Balkanlar'daki akademik işbirliklerini güçlendirmekte ve bu üniversitelerde eğitim görmek isteyen öğrenciler için özel burs ve destek programları sunmaktadır. Türkiye kökenli okullar, modern eğitim yöntemleri ve güçlü öğretim kadrosuyla eğitimde kalitenin artırılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

3. MEZUNLARIN TÜRKİYE İLE OLAN BAĞLARININ KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR İLİŞKİLER

Balkanlar'daki Türkiye kökenli üniversiteler ve okullar, sadece eğitimi amaçlayan kurumlar değil, aynı zamanda Türkiye ile Balkan ülkeleri arasında uzun vadeli kültürel, diplomatik ve ticari bağların kurulmasına olanak sağlayan önemli yapılar olarak öne çıkmaktadır. Bu okullardan mezun olan öğrenciler, sadece eğitim aldıkları ülke ile değil, aynı zamanda Türkiye ile de güçlü bağlar kurarak, iki ülke arasında sürdürülebilir ilişkilerin temellerini atmaktadırlar. Bu bağların korunması ve devam ettirilmesi, Türkiye'nin Balkanlar'daki etkisini güçlendiren önemli bir faktördür (Altybaeva & Çötök, 2021, s.98-101).

Türkiye kökenli üniversiteler ve okullar, Balkanlar'daki öğrencilere yüksek kaliteli eğitim sunarak, onları sadece akademik anlamda değil, kültürel ve diplomatik açıdan da donatmaktadır. Türkiye'deki üniversitelerle kurulan öğrenci değişim programları, burslar ve diğer eğitim fırsatları sayesinde, öğrenciler Türkiye'nin eğitim sistemini, kültürünü ve toplum yapısını yakından tanıma fırsatı bulmaktadır. Bu deneyimler, mezunların Türkiye ile olan bağlarını güçlendirirken, aynı zamanda onların Türkiye'ye karşı olan bakış açılarını da olumlu yönde şekillendirmektedir (Paçaoğlu, 2020, s. 49).

Balkanlar'daki Türkiye kökenli okullardan mezun olan öğrenciler, Türkiye'nin eğitim sisteminin ve kültürünün daha derinlikli bir temsilcisi haline gelmektedirler. Bu öğrenciler, Türkiye'ye olan ilgilerini ve bağlarını yalnızca akademik düzeyde değil, aynı zamanda kişisel ve profesyonel düzeyde de devam ettirmektedirler. Mezunlar, Türkiye ile olan bağlarını güçlendirmek için her iki ülkenin kültürel ve ticari ilişkilerinde aktif birer paydaş olarak yer almakta ve Türkiye'nin Balkanlar'daki stratejik hedeflerine katkı sağlamaktadırlar (Kahraman, 2019, s.72-105).

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim stratejisinin temel hedeflerinden biri de eğitim alanında kurulan bağların diplomatik ilişkilere dönüştürülmesidir. Mezunlar, yalnızca kendi ülkelerinde değil, aynı zamanda uluslararası alanda da Türkiye'nin kültürel ve diplomatik elçileri olarak önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye, bu mezunlarla iletişimde kalarak, onların Türkiye ile olan bağlarını sürdürmelerini teşvik etmekte ve mezunların çeşitli sektörlerdeki başarılarını Türkiye'nin Balkanlar'daki diplomatik hedefleriyle ilişkilendirmektedir (Ekinci, 2017, s. 11-12).

Örneğin, Türkiye kökenli üniversitelerden mezun olan öğrenciler, kendi ülkelerinde kamu ve özel sektör kuruluşlarında önemli görevlerde bulunmakta, Türkiye'nin Balkanlar'daki ekonomik ve diplomatik çıkarlarını savunmaktadırlar. Bu öğrenciler hem kendi ülkelerinde hem de Türkiye ile olan ilişkilerde birer köprü işlevi görmektedirler. Ayrıca, mezunlar, Türkiye'nin soft power (yumuşak güç) stratejileri kapsamında, kültürel etkileşim ve eğitim alanında Türkiye'yi temsil eden önemli şahsiyetler haline gelmektedirler (Korkmaz, 2022, s. 319- 335).

Balkanlar'daki Türkiye kökenli okullardan mezun olan öğrenciler, Türkiye'nin kültürel mirasını yaşatmaya ve yaymaya devam etmektedirler. Mezunlar, Türkiye'nin tarihi, kültürel değerleri, sanatı ve dilini kendi toplumlarına tanıtarak, Türkiye ile Balkanlar arasındaki kültürel bağları pekiştirmektedirler. Bu kültürel bağlar, sadece Türkçe dilinin öğrenilmesi ve Türk kültürünün tanıtılması ile sınırlı kalmaz; aynı zamanda Türk müziği, Türk sineması, Türk mutfağı gibi kültürel unsurlar da mezunlar aracılığıyla Balkan halklarına tanıtılmaktadır.

Mezunlar, Türkiye'nin ihracatını artıran ticari ağlar oluşturmakta ve Türkiye'nin dış yatırımlarına olan ilgiyi artırmaktadırlar. Ayrıca, Türkiye'nin üretim kapasitesini artıran yeni işbirlikleri ve yatırımların önünü açan ekonomik fırsatlar yaratmaktadırlar. Bu bağlamda, Türkiye ile Balkanlar arasındaki ekonomik ilişkilerin güçlenmesinde mezunların aktif rolü büyük bir önem taşımaktadır.

Mezunların Türkiye ile olan bağlarını sürdürebilmesi, etkili bir iletişim ağına ve güçlü bir organizasyona dayanır. Türkiye, mezunlarla iletişimini güçlendirmek için çeşitli organizasyonlar ve platformlar kurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayesinde faaliyet gösteren Türkiye Bursları Mezunlar Derneği, Balkanlar'daki mezunlarla düzenli iletişimde bulunmakta, onların ihtiyaçlarına yönelik projeler geliştirmekte ve Türkiye ile olan bağlarını sürdürmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca, Türkiye'deki üniversiteler, mezunlarıyla düzenli olarak etkinlikler düzenleyerek, kültürel, diplomatik ve ekonomik ilişkilerin sürekliliğini sağlamaktadırlar (Türkiye Mezunları, 2025).

Bu mezunlar ağı ile olan Balkanlar'daki bağların korunması ve sürdürülebilir ilişkilerinin kurulması, Türkiye'nin Balkanlar'daki kültürel, diplomatik ve ekonomik stratejilerinin güçlendirilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye kökenli okullardan mezun olan öğrenciler, Türkiye'nin Balkanlar'daki yumuşak gücünü somutlaştıran önemli aktörlerdir. Eğitimle başlayan bu süreç, mezunlar aracılığıyla kültürel, diplomatik ve ekonomik bağların sürdürülmesine olanak sağlamaktadır. Bu bağların sürdürülebilirliği, Türkiye ile Balkan ülkeleri arasındaki ilişkilerin derinleşmesine ve uzun vadeli işbirliklerinin gelişmesine katkı sunmaktadır.

Kalkandelen'in sokaklarında ve kamu binalarında da çokkültürlü kimlik kendini gösterir. Şehir merkezi tabelalarında hem Arnavutça hem Makedonca (bazı bölgelerde Türkçe) isimler kullanılır; ancak son dönemde bazı tartışmalı uygulamalar ortaya çıkmıştır. Örneğin, Şubat 2025'te yenilenen E-75 otoyolu tabelalarında Arnavutça metin kaldırılarak yalnızca Makedonca, İngilizce ve Fransızca kullanılması tepkilere neden olmuştur (A2 CNN, 2025, s. 1). Arnavut siyasetçiler ve yerel halk, bunun ülkenin çokdillilik yasalarına ve anayasal haklara aykırı olduğunu savunmuştur (A2 CNN, 2025, s. 2). Kentin resmi sembollerinde de dinî ve etnik simgeler iç içedir: Şehir armasında Harabati Baba Tekkesi'nin minaresi stilize edilmiştir (Tetovo Virtual Museum, 2022, s. 2).

Bu durum, kentin İslamî mirasının altını çizerken aynı zamanda Arnavut ve Bektaşî kimliğinin gücünü göstermektedir. Diğer yandan, kent meydanlarındaki binalarda hem Osmanlı döneminden kalma Albanaca kitabeler hem modern devrilerde dikilen Makedonca anıtlar bulunur. Bu çeşitlilik bazen kültürel zenginlik olarak görülse de aşırı milliyetçi kesimler arasında "bir etnik grubun simgesinin öne çıkarılması" olarak da yorumlanabilmektedir.

4. TÜRKİYE'NİN EĞİTİM DİPLOMASİSİNİN BÖLGESEL VE KÜRESEL DENGELER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye'ye Balkan ülkelerinin Türkiye ile eğitim alanındaki iş birliği, tarihsel bağlara ve kültürel yakınlığa dayanan bir süreçtir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki mirası, bu bölgedeki ülkelerdeki eğitim sistemlerine ve kültürel yapıya derinlemesine etki etmiştir. Günümüzde, Türkiye, Balkan ülkelerinde eğitim alanında önemli bir etkiye sahiptir. Özellikle, Türkçe dil kursları, burslar, öğrenci değişim programları ve Türkiye kökenli okullar aracılığıyla eğitim faaliyetleri, Türkiye ile Balkanlar arasında güçlü bir bağ kurmaktadır (Göksu, 2023, s. 845-870).

Balkan ülkelerinin çoğu, Türkiye'nin eğitimdeki rolünü olumlu bir şekilde değerlendirmektedir. Türkiye, bölgedeki birçok ülkede resmi okullar, kültürel merkezler ve üniversiteler aracılığıyla eğitim faaliyetlerini genişletmiştir. Türkiye'nin eğitim desteği, bölgedeki birçok ülkede önemli bir değer olarak kabul edilmekte ve Türkiye'nin sunduğu burslar, eğitim fırsatları ve Türkçe öğrenme imkanları, öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin eğitim politikalarındaki şeffaflık ve derin tarihsel bağlar, Balkan ülkelerinde güçlü bir güven duygusu yaratmaktadır (Akdağ, 2014, s. 33-39).

Balkan ülkelerinin Türkiye ile eğitim alanındaki iş birliğine yaklaşımı, yalnızca akademik bir ilişkiyi kapsamaz. Aynı zamanda kültürel ve diplomatik bağları pekiştiren, karşılıklı anlayış ve hoşgörüyü dayalı bir süreçtir. Türkiye'nin eğitim alanındaki desteği, Balkan ülkelerinin ekonomik kalkınma süreçlerine de katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetleri, bölgesel iş birliği için önemli bir yapı taşıdır.

Türkiye'nin eğitim diplomasi politikaları, küresel aktörlerle de doğrudan rekabet içindedir. Türkiye, Balkanlar'daki eğitim faaliyetlerini, yalnızca kendi imajını ve kültürel etkisini artırmak için değil, aynı zamanda Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Çin ve Rusya gibi büyük küresel aktörlerle rekabet ederek güçlendirmektedir (Güneş, 2023, s. 210-227).

AB, eğitimde önemli bir aktör olarak, Balkan ülkeleriyle entegrasyon sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. AB, bölgedeki ülkelerle eğitim alanındaki iş birliğini geliştirmeyi ve eğitim sistemlerini Avrupa standartlarına uyumlu hale getirmeyi hedeflemektedir. Türkiye ise, AB'nin etkisini dengelemek adına, Türkiye Bursları gibi programlarla Balkan ülkelerindeki öğrencilere Türkiye'de eğitim alma fırsatları sunmaktadır. Ayrıca, Türk kültür merkezleri ve üniversiteler aracılığıyla kültürel bağları pekiştirmektedir. Bu durum, Türkiye'yi eğitimde alternatif bir seçenek haline getirmekte ve AB'nin etkisine karşı bir denge unsuru oluşturmaktadır (Paçaoğlu, 2020, s. 57-65).

Türkiye'nin, küresel eğitim aktörleri ile yaşadığı bu rekabet, yalnızca eğitim alanında değil, aynı zamanda kültürel, diplomatik ve ekonomik düzeyde de önemli etkiler yaratmaktadır. Türkiye, eğitim alanındaki güçlü stratejileriyle, bölgedeki kültürel etki alanını genişletirken, küresel güç dengeleri içinde de etkili bir oyuncu olmaktadır.

Türkiye'nin eğitim diplomasisi, Balkanlar'daki barış süreçlerine de önemli bir katkı sağlamaktadır. Eğitim, toplumlar arası anlayış ve hoşgörüyü artırarak, bölgesel barışa hizmet etmektedir. Türkiye, Balkanlar'daki çok kültürlü yapıları dikkate alarak, eğitim faaliyetlerinin bu çeşitliliği kucaklayan bir yapıya dönüşmesini sağlamaktadır. Eğitimdeki çeşitlilik, farklı etnik grupların bir arada yaşayabilmesini ve aralarındaki kültürel farkları anlayabilmesini sağlamaktadır. Özellikle, Türkçe eğitimi ve Türk kültürünün tanıtılması, Balkan ülkelerindeki farklı halklar arasında ortak bir kimlik duygusu yaratmakta ve karşılıklı anlayışı teşvik etmektedir. Balkanlar'daki ülkeler, Türkiye'nin eğitim diplomasi politikaları sayesinde daha fazla eğitim fırsatına sahip olmakta, aynı zamanda Avrupa Birliği ve diğer küresel aktörlerle entegrasyon süreçlerini hızlandırmaktadır. Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetleri, bölgesel barış ve entegrasyonu teşvik ederken, aynı zamanda bu süreçlerin kültürel kimlik inşasına da katkı sağlamaktadır. Türkiye, Balkanlar'daki eğitim projeleriyle, sadece bilgi ve beceri aktarımı yapmayı değil, aynı zamanda farklı toplumların birbirini daha iyi anlamasına yardımcı olmayı da amaçlamaktadır (Yılmaz & Kılıçoğlu, 2017, s. 115-131).

Türkiye'nin eğitim diplomasi politikaları, Balkanlar'daki ilişkilerin derinleşmesi ve bölgesel istikrarın sağlanması açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye, Balkan ülkeleriyle eğitimde iş birliğini geliştirme çabalarıyla, bölgedeki kültürel ve diplomatik etkisini artırmakta, küresel aktörlerle olan rekabetin de önüne geçmeye çalışmaktadır. Eğitim faaliyetlerinin, bölgesel barış, entegrasyon ve kimlik inşası üzerindeki etkisi, Türkiye'nin bölgedeki stratejik hedeflerini desteklemekte ve güçlü bir yumuşak güç aracı olarak rol oynamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'nin eğitim diplomasisi, sadece bölgesel ilişkilerin değil, aynı zamanda küresel etkilerin şekillendiği önemli bir alan olarak öne çıkmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim politikaları, sadece bölgesel ilişkileri güçlendirmede değil, aynı zamanda küresel düzeyde Türkiye'nin yumuşak gücünü pekiştirmede önemli bir rol oynamaktadır. Eğitim temelli kültürel diplomasi, Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle olan tarihsel bağlarını derinleştirmenin yanı sıra, bölgedeki barış ve entegrasyon süreçlerine de büyük katkılar sağlamaktadır. Türkiye'nin sunduğu burslar, öğrenci değişim programları, Türkçe dil kursları ve kültürel etkinlikler aracılığıyla Balkanlar'da gerçekleştirdiği eğitim faaliyetleri, bölgedeki halklarla karşılıklı anlayışın pekişmesine ve Türkiye'ye olan ilgilerin artmasına neden olmuştur.

Türk eğitim faaliyetlerinin genel etkisi, sadece akademik başarılarla değil, aynı zamanda kültürel ve diplomatik ilişkilerdeki derinleşme ile de ölçülmektedir. Maarif Vakfı, Yunus Emre Enstitüsü, TİKA, ve Türkiye Bursları gibi kurumsal yapılanmalar, sadece eğitim alanında değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal düzeyde de Türkiye ile Balkanlar arasında güçlü bir bağ kurmuştur. Türkiye'nin eğitim alanındaki stratejik hamleleri, Türkçe eğitimini yaygınlaştırmanın ötesinde, ortak tarih ve kültürel mirası modern eğitim sistemlerine entegre etme çabalarını da içermektedir. Bu tür stratejiler, Türkiye'nin Balkanlar'daki kültürel etkisini arttırarak, halklar arasında dayanışmayı teşvik etmekte ve bölgedeki diğer büyük güçlerle rekabet edebilme kapasitesini geliştirmektedir.

Eğitim temelli kültürel diplomasinin uzun vadeli sonuçları, daha güçlü diplomatik ilişkiler, artırılmış ekonomik iş birlikleri ve bölgesel barışa katkı sağlama açısından belirginleşmektedir. Türkiye'nin eğitim alanındaki etkinliği, gelecekteki siyasi ve kültürel ilişkiler için sağlam bir temel oluştururken, bölgedeki öğrencilerin Türkiye ile olan bağlarını güçlendirerek uzun vadede sürdürülebilir ilişkiler kurulmasını sağlamaktadır. Ayrıca, Türkçe dilinin yaygınlaştırılması ve Türk kültür merkezlerinin etkinliği, Balkan ülkelerinin Türkiye'ye olan ilgisini uzun vadeli bir etkileşim modeline dönüştürmektedir. Türkiye, bölgedeki tarihsel bağlarını ve kültürel mirasını, eğitimle birlikte güçlendirerek Balkanlar'da kalıcı bir etki yaratmayı başarmaktadır.

Türkiye'nin eğitim politikalarının sürdürülebilirliği ve etkisi için önümüzdeki yıllarda bazı stratejik adımların atılması gerekmektedir. Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetleri, büyük bir potansiyele sahip olmakla birlikte, bu potansiyelin daha etkili bir şekilde kullanılması için yeni stratejiler geliştirilmelidir. İlk olarak, Türkiye Bursları ve diğer burs programlarının daha fazla öğrenciye ulaşmasını sağlamak, Türkiye'nin eğitimdeki etkisini genişletecektir. Balkan ülkelerinden gelen öğrencilere sadece akademik destek değil, kültürel bir bağ kurma fırsatı sunan programlar, daha güçlü ve kalıcı ilişkilerin temelini atmaktadır.

Bunun yanı sıra, Türkiye'nin eğitim stratejilerinde daha entegre bir yaklaşım benimsemesi önemlidir. Türkçe eğitime yönelik daha fazla destek verilmesi ve Türk kültür merkezlerinin sayısının arttırılması, Türkiye'nin kültürel etkisini artırmanın yanı sıra, bölgedeki halkların Türkiye ile olan bağlarını daha da pekiştirecektir. Bu tür yatırımlar, sadece eğitimi değil, aynı zamanda kültürel iş birliklerini de güçlendirecektir. Eğitim, bölgesel barışın inşasında önemli bir araç olmanın yanı sıra, kültürel köprüler kurma yoluyla daha geniş bir toplumsal etki yaratmaktadır.

Türkiye, yalnızca eğitimle sınırlı kalmamalıdır; sanat, kültür, spor gibi alanlarda da güçlü bir diplomatik faaliyet yürütmelidir. Türk kültürünün daha geniş bir yelpazede tanıtılması, Balkanlar'daki halkların karşılıklı anlayışını derinleştirerek, kültürel diplomasi alanında Türkiye'nin etkisini pekiştirecektir. Ayrıca, bölgedeki kültürel etkinlikler, Türkiye'nin soft power (yumuşak güç) stratejisini daha da güçlendirecek, özellikle Türk kültürünün daha geniş bir coğrafyada tanınmasına olanak sağlayacaktır.

Türkiye'nin eğitim diplomasi stratejileri, aynı zamanda AB, ABD, Çin ve Rusya gibi büyük küresel aktörlerle de doğrudan rekabeti içermektedir. Türkiye, bu ülkelerle olan rekabeti dengelemek ve daha fazla etki alanı oluşturmak için bölgesel iş birliği projeleri geliştirmelidir. AB'nin bölgedeki eğitim stratejileriyle rekabet edebilmek, aynı zamanda Çin'in eğitim ve altyapı projeleriyle başa çıkabilmek için Türkiye, küresel aktörlerle ortak projeler geliştirmelidir. Bu ortaklıklar, eğitimde Türkiye'nin etkinliğini artıracak ve bölgedeki diğer küresel aktörlerin etkisine karşı denge unsuru oluşturacaktır.

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetlerinin sadece bölgesel barışa katkı sağlamakla kalmayıp, Avrupa Birliği'ne uyum sürecindeki Balkan ülkelerinin eğitim sistemlerini güçlendirmek adına da önemli bir etki yaratacağı öngörülmektedir. Eğitimdeki güçlü iş birlikleri, Balkanlar'ın Avrupa entegrasyonu sürecine katkı sağlayarak, bölgedeki ülkeler arasında daha yakın ve sürdürülebilir bir ilişki kuracaktır.

Sonuç olarak, Türkiye'nin eğitim diplomasi stratejileri, Balkanlar'daki ilişkilerin geleceğini şekillendirirken, küresel düzeydeki güç dengelerini de etkileme kapasitesine sahiptir. Eğitim, sadece akademik bir faaliyet değil, aynı zamanda kültürel, diplomatik ve ekonomik bağları güçlendiren önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'nin eğitim diplomasi stratejilerinin hem bölgesel barışa katkı sağlaması hem de kültürel entegrasyon süreçlerini desteklemesi, bu stratejilerin uzun vadede sürdürülebilir olacağına dair güçlü bir göstergedir. Gelecekteki ilişkilerde, Türkiye'nin bu alanı daha da geliştirmesi, bölgedeki ve küresel ölçekteki etkisini artıracak ve yeni iş birliklerinin kapılarını aralayacaktır.

KAYNAKÇA

Ağca, F. (2010), "Batı Balkanların Geleceğinde Avrupa Birliği ve Türkiye'nin Rolü", Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, s. 62.

Ahmetaj, S. Ş. (2015), "Osmanlı Döneminde Balkanlar'da Eğitim-Öğretim Müesseseleri 19. Asır İpek Sancağı Örneği", IV. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi, s. 267-269.

Akdağ, M. A. (2014), "Türkiye Bursları Kapsamında Yükseköğrenim İçin Türkiye'ye Gelen Öğrencilerin Sorunları ve Bu Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri", Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi Ve Politikası Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Ve Teftişi Yüksek Lisans Programı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Prof. Dr. İlayet AYDIN, Ankara, s.33-39.

Altybaeva, B., & Çötök, N. A. (2021), "Halkla İlişkiler ve Sağlanan İmkânlar Bağlamında Eğitim Diplomasisi: Türkiye Bursları Programının Değerlendirilmesi", İletişim Çalışmaları 2021, s. 98-101.

Aygün, A. S. "Balkanlardaki Türk Kültürel Mirasına Yönelik Türkiye'nin Yumuşak Güç Kullanımı", Atatürk Yolu Dergisi, Sayı 75, s. 368.

Bulut, F. (2019), "Küresel Siyasette Kültürel Diplomasinin Yeri: Türkiye'nin Durumuna Dair Tespit ve Öneriler", İLKE Politika Notu, Sayı 9, İstanbul, s. 14-22.

Canavar, M. (2020), "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Eğitim ve Türkiye'deki Yabancı Öğrenciler: İstanbul Gelişim Üniversitesi Örneği", İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Fatih Fuat Tuncer, İstanbul, s. 18-19.

Durusoy, H. (2018), "AK Parti Dönemindeki Türk Dış Politikasında Kamu Diplomasinin Rolü: TİKA, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü ve Yunus Emre Enstitüsü Örneği", Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 83. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Ekinci, M. U. (2017), Türkiye-Balkanlar İlişkileri, SETA Analiz, İstanbul, s. 11-12.

Ekinci, M. U. (2023), "Türkiye'nin Balkanlar Politikasının 100 Yılı", Kriter Dergisi, <https://kriterdergi.com/dosya-100-yil/turkiyenin-balkanlar-politikasinin-100-yili>, (Erişim Tarihi: 06.03.2025).

Ekşi, M. (2015), "AK Parti Döneminde Türkiye'nin Balkanlarda Kamu-Kültürel Diplomasi Aracılığıyla Toplumsal-Kültürel Etkinliğini Artırma Politikası", 1st International Research Congress on Social Sciences, Proceeding Book, Bosnia and Herzegovina, s. 715-730.

Türkiye'nin Balkanlar'daki Eğitim Faaliyetleri: Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Eğitim

Ekşi, M. (2018) Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası, Siyasal Kitabevi, Ankara, s. 333.

Emin, E. (2018), "Balkanlar'da Ortak Bir Geleceğin Mimarı Olarak Eğitim", İNSAMER, Araştırma 73, İstanbul, s. 1-27.

Göksu, O. (2023), "21. Yüzyılda Türkiye'nin Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Gücü: Yapısı, Araçları ve Mesajları", Erciyes İletişim Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, Kayseri, s. 845-870.

Günek, A. (2023), "Kamu Diplomasisinde Küresel İşbirliğinin İmkan ve Sınırları: Küresel Kamu Diplomasisi Ağı'nın Analizi", İletişim Kuram Ve Araştırma Dergisi, Sayı 63, s. 210-227.

İnalçık, H. (2005), "Türkler ve Balkanlar", Bal-Tam Türklük Bilgisi 3, Balkan Türkoloji Araştırmaları Merkezi, s. 20.

Kahraman, E. (2019), "Türkiye Bursları ile İstanbul'a Eğitime Gelen Öğrencilerin Türkiye'ye Aşinalıkları ile Türkiye İmajı ve Kişiliği Algısı İlişkisi", İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi, Cilt 6, Sayı 13, İstanbul, s. 72-105.

Kaplan, H., Çimen, İ., & Balcı, E. (2022), "Türkiye'nin Eğitim Diplomasisinde Türkiye Maarif Vakfının Rolü", Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, s. 120-128.

Karaman, F. (2018), "Osmanlı Devletinin Balkanlardaki Mirası", İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt 9 Sayı 2, s. 36.

Korkmaz, S. (2022), "Bir Yumuşak Güç Unsuru Olarak YTB: Türkiye Mezunu Üst Düzey Bürokratlar. Tetkik, Sayı 2, s. 319-335.

L'Etang J. (2009), "Public Relations and Diplomacy in a Globalized World: An Issue of Public Communication", American Behavioral Scientist, Vol 53, No 4, 607-626.

Maarif Vakfı, (2025), Tanıtım Kataloğu, s. 1-40, <https://turkiyemaarif.org/view-pdf/166f4fd9e6428a.pdf>, (Erişim Tarihi: 24.03.2025).

Nye, J. S. (2004), Soft Power: The Means To Success In World Politics, Public Affairs.

Paçaoğlu, E. H. (2020), "Balkanlar'da Türkiye ve Avrupa Birliği'nin Yumuşak Gücü", Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi 3, Sayı 6, s. 49.

Sancak, K. (2022), "Balkanlardaki Türkçe Öğretimi Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisi Perspektifinden Analizi", Paradigma: İktisadi ve İdari Araştırmalar Dergisi, Cilt 11, Sayı 2, s. 59-60.

TİKA, <https://tika.gov.tr/kurumumuz/hakkimizda/>, (Erişim Tarihi: 17.03.2025).

TRT, (2022), "Balkanlar'daki Türk Üniversiteleri Çalıştayda Buluştu", <https://www.trthaber.com/haber/guncel/balkanlardaki-turk-universiteleri-calistayda-bulustu-716330.html>, (Erişim Tarihi: 20.03.2025).

Türkiye Mezunları, (2025), Mezun Dernekleri, <https://www.turkiyemezunlari.gov.tr/mezun-dernekleri>, (Erişim Tarihi: 10.03.2025).

Uluslararası Saraybosna Üniversitesi, (2025), <https://www.ius.edu.ba/tr/universite-hakkinda>, (Erişim Tarihi: 01.03.2025).

University of Pristina, (2025), <https://en.pr.ac.rs/university/about-us/about-the-university/>, (Erişim Tarihi: 01.03.2025).

Ünalmiş, A. N. (2019), "Yumuşak Gücün Tesis Edilmesinde Kültürel Diplomasi'nin Önemi ve Bir Uygulayıcı Olarak Yunus Emre Enstitüsü", Bilig, Sayı 91, s. 137-159.

Vaxevanıdou M. (2018), "Education As Public Diplomacy: How To build An International Image In Education", Journal Of Media Critiques, Vol 4, No 14, s. 55-20.

Yağmurlu, A. (2019), "Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Kültür Enstitüleri: Yunus Emre Kültür Enstitüsü", Current Debates on Social Sciences 2 Law, Political Sciences and Economy, 12-22.

Yetim, F. (2011), "Osmanlı İmparatorluğu'nun Dağılma Döneminde Balkan Milliyetçiliği ve Büyük Güçler", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 25, s. 289.

Yıldırım, G. (2015), "Türkiye Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün Faaliyetlerinin Kültürel Diplomasi Bağlamında İncelenmesi", Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 3.

Yılmaz, A. N., & Kılıçoğlu, G. (2017), "Balkanlar'da YTB ve TİKA'nın Türk Kamu Diplomasisi Kurumları Olarak Faaliyetleri ve Türkiye'nin Bölgedeki Yumuşak Gücüne Etkileri", Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, s. 115-131.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, (2025), Türkiye Bursları, <https://ytb.gov.tr/daireler/uluslararasi-ogrenciler/turkiye-burslari>, (Erişim Tarihi: 10.03.2025).

Türkiye'nin Balkanlar'daki Eğitim Faaliyetleri: Kültürel Diplomasi Aracı Olarak Eğitim

Elif Nida Hoştaş

Türkiye'nin Balkanlar'daki eğitim faaliyetleri, sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda kültürel bağların yeniden inşası olarak değerlendirilmektedir. Eğitim, Türkiye'nin Balkan coğrafyasındaki yumuşak güç stratejisinin en görünür araçlarından biri haline gelmiştir. Bu kapsamda yürütülen burs programları, eğitim kurumları ve kültürel değişim faaliyetleri, Türkiye'nin bölgedeki etkisini pekiştirmektedir.

*Bir düşünce
arkeolojisi*

2025